

Засновники:

Департамент освіти і науки обласної
державної адміністрації
Івано-Франківський обласний інститут
посліпдипломної педагогічної освіти
Адреса редакції:
76018 м. Івано-Франківськ,
пл. Міцкевича, 3
Телефон (03422) 52 24 93
Видається в ОППО

Рекомендовано до друку науково-методичного радого
ОППО протокол № 1 від 05.01.2021 р.

Головний редактор

ШЕЛЕМЕЙ Любов, проректор з науково-
методичної роботи та моніторингу якості
освіти Івано-Франківського ОППО

Редакційна рада:

БАРАБАШ Ольга, проректор з наукової
роботи Івано-Франківського ОППО, кандидат
педагогічних наук, доцент;
БИГУН Михайло, доцент кафедри менеджменту
та освітніх інновацій ОППО, кандидат фізико-
математичних наук;
ЗУБ'ЯК Роман, ректор Івано-Франківського
ОППО, кандидат педагогічних наук, доцент

Редакційна колегія:

ВИЛУЩАК Тетяна, завідувач лабораторії
організації та навчальної діяльності;
ДУТЧАК Алла, методист лабораторії
управління та організації освіти;
МЕРДУХ Іван, завідувач лабораторії
природничо-математичних дисциплін,
кандидат біологічних наук;
МАЛИЙ Петро, методист лабораторії
природничо-математичних дисциплін;
НИЖНИК Ольга, завідувач лабораторії
управління і організації освіти;
ОСТРОВСЬКА Галина, завідувач кафедри
теорії та методики навчання, доктор
педагогічних наук, доцент;
ПІДЛИПНА Людмила, директор обласного
центру практичної психології та соціальної
роботи, кандидат психологічних наук;
РИМАР Віктор, завідувач лабораторії
дисциплін естетичного циклу та фізичного
виховання;
СТРІЛЬЧИК Галина, завідувач лабораторії
педагогічного досвіду та етнопедagogіки;
УМАНЦІВ Наталія, завідувач лабораторії
суспільно-філологічних дисциплін;
ФЛЯК Оксана, завідувач лабораторії
національного виховання;
ЮСИПЧУК Світлана, завідувач лабораторії
дошкільної та початкової освіти

Тези надруковано в авторській редакції

Оформлення і технічне редагування

Світлани ГРИТЧУК

Підп. до друку 23. 06. 2017. Гарнітура "Таймс".
Формат 60x84/8. Тираж 350 пр.
Ціна договірна

Складання, верстку та друк виконано в обласному
літературно-видавничому центрі ОППО

ДЖЕРЕЛА

Науково-методичний вісник № 3 (97), 2021

Свідectво про реєстрацію серії ІФ № 317

серпень-жовтень

Виходить два рази на рік

ЗМІСТ

АДАМОВИЧ Галина. Невідомі сторінки педагогічної діяльності Ольги Дучимінської...3	
БАБИЙЧУК Тамара. Проектна діяльність студентів: історичний роман "Лаврін Капуста" Олександра Кухарчука.....4	
BOTWINA Renata, ROGUSKA Julia. Professor Tadeusz Slawek – an outstanding philologist and one of the most outstanding representatives of contemporary humanistic thought in Poland.....6	
БУНЯК Світлана. Державотворча діяльність останнього гетьмана України.....8	
ГОЛУБ Ніна. Увага до особистості в компетентнісно орієнтованій методиці навчання української мови учнів ЗЗСО.....10	
ГРИЦАК Наталія. Штрихи до методичного і над-методичного портрету Олени Ісаєвої..12	
ДАВИДЮК Людмила. Проблема інтегрованого навчання мов у лінгводидактичній спадщині Н. Пашківської.....14	
ДРОГОВИЦЬКИЙ Ігор. Чинники формування патріотичної свідомості молоді у літературі та документах національного руху спротиву середини ХХ ст.....16	
ЖИЗНОМІРСЬКА Оксана. Духовне становлення сучасної особистості – мірило успішного життєвого проєкту (концепція І. Д. Беха).....18	
КЕЛЕМБЕТ Людмила, ФЛЯК Оксана. Богдан Ступарик – видатна постать в освіті...20	
КЛИМЕНКО Жанна. Формування уявлення учнів про подвижницьку діяльність українських перекладачів.....23	
KOSTYSHYN Z., KOSTYSHYN A., LUKACH U., ILNYTSKA O., REPETSKA O., Future doctors' communicative competence as an important factor of qualified healthcare provision.....25	
МАКСИМ'ЯК Лідія. Петро Лосюк – зачинатель гуцульської етношколи та гуцульщинознавства.....27	
МАЛКОВИЧ Мирослава. Формування гендерних уявлень дітей дошкільного віку творами В. Сухомлинського31	
ОГРКО Олег. Український педагог, богослов і релігієзнавець о. доктор Іван Музичка....33	
ОЛЕКСЮК Ірина. Марія Іванівна Равшер – дочка Черемшинового села.....37	
ОСТРОВСЬКА Галина. Образ гетьмана Мазепи у шкільному навчанні-дослідженні....40	
ПОДОБЕД Олена. З Україною в серці: громадська діяльність Євгенії Сакевич Даллас (кінець 1980–1990 рр.).....43	
РЕБРИК Наталія. Великий чин Ірини Невицької (1886–1966).....45	
ROGUSKA Julia, BOTWINA Renata. Tribute to Jerzy Limon – great anglicist and founder of Gdansk Shakespeare Theatre.....47	
СКОМОРОВСЬКА Наталія. Ліна Костенко "Маруся Чурай": методика метафоричного аналізу тексту.....49	
СЛИЖУК Олеся. Дитинство видатних митців у сприйнятті молодших підлітків.....51	
СТРОГАНОВА Ганна. Дидактичне забезпечення національного виховання на уроках української мови (у контексті педагогічної спадщини Івана Огієнка).....54	
ТОКМАНЬ Ганна. Євген Плужник: постать українського інтелігента в історії та образ у поезії.....56	
ТРЕТЯК Ольга. Роль творчості Параски Хоми у формуванні ціннісного ставлення учнів до українського народного мистецтва.....58	
ФЕЦАН Тетяна. Зasadничі підходи до структурування навчального матеріалу в підручнику "українська мова для турецькомовних громадян (базовий рівень)".....60	
ХАРЛАМОВ Михайло. Особливості життя та діяльності Василя Смирнова – видатного діяча у галузі пожежно-технічної освіти України (1881–1938 рр.).....62	
ЧЕПУРКО Олена. Сучасний історичний роман як засіб формування національної свідомості шкільної молоді.....64	
ШИНГОЄД Ірина. Роль визначних діячів науки і культури у формуванні професійного саморозвитку вчителя-словесника.....66	
ШУЛЯР Василь, ГЛАДИШЕВ Володимир. Постать Миколи Вінграновського у шкільній програмі "література рідного краю".....68	
ЯКОВИШИН Руслан. Соціальна робота як важливий інструмент соціальної політики і вид професійної діяльності по наданню допомоги потребуючим верствам населення.....70	
ЯКОВЧУК-БЕСАРАБ Валерій. Дочка Підгірянського краю.....72	
JAKUBOWSKA-KRAWCZYK Katarzyna. Dr Grazyna Pazdro – pedagog oddany budowie polsko-ukrainskiego dialogu.....75	

• Рукописи не рецензуються і не повертаються

• Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього
основного змісту

• За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори публікацій

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ, НАУКИ ТА МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА УКРАЇНІСТИКИ, ВАРШАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ,
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

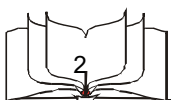
ЗБІРНИК ТЕЗ

II Міжнародної науково-практичної конференції "ОСОБИСТІТЬ В ІСТОРІЇ, ЛІТЕРАТУРІ ТА МЕТОДИЦІ НАВЧАННЯ"

років
Незалежності
України

28 жовтня 2021 року
Київ – Івано-Франківськ – Варшава

ОСОБЛИВОСТІ ЖИТТЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ВАСИЛЯ СМИРНОВА – ВИДАТНОГО ДІЯЧА У ГАЛУЗІ ПОЖЕЖНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ (1881–1938 РР.)

Слід сказати, що вивчення діяльності репресованих керівників пожежно-технічної освіти УСРР у міжвоєнний період в Україні є такою науковою тематикою, що майже не розглядалася українськими науковцями. Окремі питання цього напрямку у своїй роботі піднімали Клюс П. П., Палюх В. Г., Пустомельник В. П. [2], аналіз діяльності деяких українських пожежних фахівців, в тому числі і в освітній галузі проводився у роботі "Пожарные Харьковщины" [3], там була інформація і про В. Ф. Смирнова. Однак у зазначених роботах не було вказано про долю Смирнова після арешту. Автором були знайдені, раніше не доступні, архівні джерела, звідки ми дізналися про сумну долю Василя Смирнова. Вказана наукова проблематика, на нашу думку, безперечно, має науково актуальний характер, оскільки проливає світло на долю видатного фахівця України у галузі вогнеборчої справи та пожежно-технічної освіти, несправедливо засудженого та репресованого комуністичною владою. Завданням цієї роботи є розгляд життя та діяльності Василя Флоровича Смирнова, видатного спеціаліста у галузі пожежної справи та пожежно-технічної освіти, помічника начальника з навчальної роботи Ленінградського та Харківського пожежних технікумів.

Василь Флорович Смирнов народився 21 грудня 1881 року у м. Санкт-Петербург у родині титулярного радника Флора Євстаф'євича Смирнова [1, с. 7]. Своє життя він зв'язав з вогнеборчою справою. Закінчив курси пожежних техніків у м. Санкт-Петербург та став працювати брандмайором Петровського пожежного ордену [1, с. 7]. Відзначався високим рівнем підготовки та майстерності на пожежах ще до першої світової війни [3, с. 102].

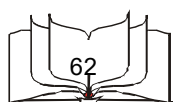
Діяльність В. Ф. Смирнова в пожежній охороні м. Петроград стає більш помітною після більшовицького перевороту 1917 року. Він приймає активну участь в оргкомітетах з підготовки та проведенню з'їздів Російського пожежного товариства, а на 8 з'їзді обирається членом президії. Пожежну справу Смирнов суміщає з суспільною діяльністю. Він активно бере участь у складі виставкового бюро, що було створене при міському пожежному відділі, за що 12 листопада 1920 року був відмічений подякою у наказі завідувача пожежним відділом В.С.Бекташева [3, с. 103].

Смирнов добивався від пожежних частин та міської влади переведення пожежного обозу з кінної тяги на автомобільну. У 1923 році лише 5 пожежних команд Петрограда мали пожежні автомобілі, а у січні 1924 року за сприяння Василя Флоровича було придбано ще 15 вантажних автомобілів марки "Паккард" та 5 машин марки "Федераль", що були переобладнані у автонасоси та автогазолініжки, були придбані три автодрабини "Магирус". Пожежний реманент, який залишався не потрібним (кінно-бочкові ходи, парові труби тощо) було перевезено на "Базу запасних пожежних ходів" [3, с. 106].

Велику увагу Смирнов В.Ф. приділяв пожежно-профілактичній роботі. Своїм наказом від 25 серпня 1922 року усі пожежні працівники Петрограда мали активно займатися профілактикою пожеж у себе в районах. Для цього їм надсилалися вказівки, інструкції, посібники та інші потрібні матеріали. За свою роботу Смирнов та пожежні північної столиці СРСР Постановою Колегії НКВС РРФСР від 4 червня 1923 року були занесені на Дошку Пошани, як краща пожежна команда "За проявленные всеми ее служащими и рабочими величайшие усилия и напряжения не только в имуществе и боеспособности команды в тяжелые годы начала строительства первой в мире РСФСР, но и к улучшению технических средств, так и боевых качеств всего состава команды на охрану города Петрограда от пожаров" [3, с. 106].

У середині 1920-х років Василь Смирнов переходить на роботу помічником начальника Петроградського пожежного технікуму з навчальної роботи. На цій посаді він пропрацював до 1935 року, коли згідно розпорядження Відділу пожежної охорони Харківського обласного управління НКВС наказом № 64 від 22 липня 1935 року Василь Флорович Смирнов був призначений на посаду помічника начальника Харківського пожежного технікуму з навчальної роботи [2, с. 13].

Як зазначав Євген Пилипович Беспалов, один з курсантів, а згодом викладачів Харківського пожежного технікуму у 1930-х роках – "...З приходом на посаду начальника учбового відділу Смирнова В. Ф. стан організації навчального процесу стан змінюватися. У більшій мірі стала приділятися увага вивченню спеціальних пожежних предметів в технікумі. Сам Василь Флорович став викладати пожежну профілактику та пожежну

тактику уряді навчальних груп. Ми одразу відчули та впевнилися у його відмінних та теоретичних знаннях предметів, вмінні навчати, великому досвіді практичної, організаторської та керівної роботи у пожежній охороні" [3, с. 108].

Смирнов багато уваги приділяв підготовці та проведенню практичних занять, особливо на об'єктах міста Харків. Він заздалегідь готував завдання для підготовки студентів, щоб вони проробляли не тільки теоретичний матеріал з предмету, але й зі суміжних дисциплін. Серйозна увага приділялася розробці планів та методичних рекомендацій для проведення лекцій. Він особисто розглядав та затверджував методичні документи для проведення кожного заняття викладачами технікуму, корегував їх та проводив методичні інструктажі.

За його часів перебування на посаді начальника навчальної частини переоблаштовувалися та вдосконалювалися лабораторії фізики та зв'язку, кабінети пожежної профілактики, тактики пожежогасіння, пожежного озброєння тощо. Помічником начальника Харківського пожежного технікуму з навчальної роботи В. Ф. Смирнов працював близько двох років. Наказом НКВС СРСР № 1870 по особовому складу від 7 листопада 1937 року його було звільнено з посади [3, с. 112].

У страшні часи репресій Василь Фролович Смирнов був заарештований НКВС УСРР. В ході розгляду його справи йому незаконно інкримінували зв'язок з іноземною розвідкою. Його було засуджено за статтю 54-6 УК УРСР. У вирок Смірнову В. Ф. було написано наступне – "...слідством було встановлено, що колишній помічник начальника Харківського пожежного технікуму Смирнов Василь Фролович у 1925 році був завербований для проведення шпигунської роботи естонською військовою розвідкою, її агентом – директором Ревельської музикальної

консерваторії Яном Денисовичем Тамм. ...Смирнов у 1923 році зблизився зі своїм родичем Я.Д. Таммом агентом естонської розвідки, а згодом у 1925 році при зустрічі з ним у Ленінграді, дав згоду на проведення шпигунської роботи на користь, збирати та передавати відомості про промислові та військові об'єкти Ленінграду. На основі вищевикладеного, Смирнов Василь Фролович 1881 року народження, росіянин, громадянин СРСР, безпартійний, з середньою освітою, що судився у 1924 році по 114 статті, до арешту займав посаду помічника начальника навчального відділу Харківського пожежного технікуму НКВС - звинувачується у тому, що був завербований агентом естонської розвідки для проведення шпигунської роботи" [1, с. 23].

Рішенням Народного комісару внутрішніх справ СРСР Єжова та Генерального прокурора СРСР Вишинського від 30.12.1937 року Смирнова Василя Фроловича було засуджено на смерть [1, с. 25]. Двадцять другого січня 1938 року у м. Харкові його було розстріляно про, що було складено відповідний акт [1, с. 26]. У 1989 році його було посмертно реабілітовано рішенням Військового прокурора київського військового округу генерал-майора юстиції А. И. Фролова [1, с. 30].

За своє життя Василь Фролович Смирнов відзначався принциповістю та високим рівнем підготовки у пожежній справі. Він показав себе з найкращого боку на посадах керівника пожежної охорони у Санкт-Петербурзі (Петрограді), помічника начальника Ленінградського та Харківського пожежного технікумів з навчальної роботи. Однак жорстока машина тоталітарного ладу СРСР знищувала підозрілих для неї осіб, а також професіоналів своєї справи у той час. Справа істориків є у відновленні історичної правди, у поверненні з забуття імен жертв сталінських репресій.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Галузевий Державний архів Служби безпеки України у Харківській області. Фонд основний. Спр. 030151 (Кримінальна справа Смирнова В. Ф.).
2. Клюс П. П., Палюх, В. Г., Пустомельник, В. П. (1998). Кузнеца огнеборцев: Очерк истории Харьковского института противопожарной безопасности. К 70-летию со дня основания. Харьков: Фолио.
3. Клюс П. П., Палюх В. Г. (2006). Пожарные Харьковщины (очерки, посвященные 350-летию г. Харькова). Харьков: Фолио.